

Márton Andrea

Finnország lehetséges NATO tagsága

Finnország esetleges NATO tagságáról kezdődtek szakmai és társadalmi viták. A hivatalos biztonság- és védelempolitikai dokumentumokban csak lehetőségként szerepel az esetleges tagság, ugyanakkor a Finn Védelmi Erőre jelentős hatást gyakorol a NATO békefenntartó műveletekben való részvétel.

Finnország a hidegháború időszaka alatt következetesen képviselte a semlegesség politikáját. Az ország fokozatosan építette fel azokat a nemzetközi kapcsolatokat, amelyek révén sikerült megőriznie biztonságát, politikai és gazdasági mozgásszabadságát¹. Ebben az időszakban Finnország politikai célja a semlegesség és nemzetközi pozícióinak erősítése volt. Nemzetközi helyzetének erősítéséhez minden olyan regionális és globális nemzetközi szervezetet felhasznált, ahol tapasztalatokat szerezhetett, illetve képviselői által aktívan alakíthatta és a mai napig alakítja a szervezetek munkáját. Ennek a politikának a kiindulópontja a semlegesség és a független katonai védelem. Ez a politika vezetett el Finnország 1995-ös Európai Unió tag-ságához.

A hidegháború befejeződése után Finnország és a külvilág kapcsolatában jelentős változások következtek be. Az 1990-es évek elején megjelenő biztonság- és védelempolitikai dokumentumokban megjelenő biztonságfelfogás a nemzeti öntudatra alapuló folyamatos alkalmazkodásra építette az ország kül- és biztonságpolitikai kapcsolatait, és nem a hagyományokkal szakító gyors változásokra.

Tanulmányomban szeretném bemutatni Finnország és a NATO kapcsolatát, amelyet a kooperatív magatartás és együttműködés jellemez. A témát azért tartom időszerűnek, mert az országban szakmai és társadalmi viták kezdődtek az ország esetleges NATO tagságáról és annak lehetséges hatásairól. A hivatalos biztonság- és védelempolitikai dokumentumokban csak lehetőségként szerepel az esetleges tagság, ugyanakkor Finnország jelentős erőfeszítéseket tesz, illetve az elmúlt években tett a NATO vezette békefenntartó műveletek sikeréért.

¹ Az ország nem volt teljesen független, hiszen 1948-ban Barátsági, Együttműködési és Kölcsönös Segítségnyújtási Egyezményt kötött a Szovjetunióval, amelynek segítségével Moszkva képes volt nyomást gyakorolni Finnország politikájára. Az egyezményt 1991-ben szüntették meg.

Az új fehér könyvhöz, amely 2009 januárjában jelent meg, készültek különböző jelentések és elemzések, amelyek kiindulópontul szolgálnak a Biztonság- és Védelempolitikai Stratégiához, illetve hosszútávon meghatározzák a Finn Védelmi Erő fejlesztésének lehetőségeit és feladatait. Ezeknek az elemzéseknek szerves része a NATO-tagsággal összefüggő álláspont kialakítása. Finnországban a NATO-val kapcsolatos kérdések napirendre tűzése azért is fontos, mert a finn közvélemény rendkívül elutasító magatartást² képvisel évek óta. A NATO-val kapcsolatos elemzéseknek külön hangsúlyt ad a Finn Védelmi Erő részvétele a nemzetközi válságkezelő műveletekben.

Finnország, bár nem tagja a NATO szervezetének, azonban számára kiemelkedően fontos a szövetséggel történő együttműködés. Ezen a szervezeten keresztül szeretné Finnország fejleszteni és kiterjeszteni a transzatlanti védelem- és biztonságpolitikai együttműködést. Finnország úgy véli, hogy a NATO szervezete elengedhetetlenül fontos a transzatlanti katonai, biztonság- és védelempolitikai együttműködés szempontjából.

Az ország számára rendkívüli jelentőségű az EU–NATO együttműködés fejlesztése. Ezt a kérdést a 2009. január 26-án kiadott Biztonság- és Védelempolitikai Stratégia is kiemeli, mert az Európai Unió országainak jelentős része NATO-tagország is, és hosszútávon az európai országoknak a NATO-döntésekre gyakorolt hatása erősödni fog.³

Finnország célja, hogy a NATO-n belüli partnerkapcsolatok segítségével ösztönözze a folyamatos politikai párbeszédet azokról a kérdésekről, amelyek számára meghatározó jelentőségűek. Finnország 1992-ben csatlakozott megfigyelőként az Észak-atlanti Együttműködési Tanácshoz (NACC), két évvel később a NATO Partnerség a Békéért programjába (NATO PfP) is bekapcsolódott és az Euro-atlanti Partnerségi Tanácshoz (EAPC) is csatlakozott 1997-ben, amikor megalakult. Az EAPC munkájában mind a 28 NATO-tagország és a 22 partner-ország részt vesz.

Finnország számára az Euro-atlanti Partnerségi Tanács biztosítja a multilaterális politikai és gyakorlati együttműködést a NATO-ban. Az EAPC szervezeti keretei adják meg a lehetőséget a közös munkára, a PfP együttműködés pedig lehetőséget teremt a védelemmel kapcsolatos együttműködésre. A PfP program túlmegy a párbeszédre és együttműködésre, hogy igazi partnerséget teremtsen az egyes partner-országok és a NATO között. Az európai biztonsági építmény fontos és állandó tényezőjévé vált, mivel egész Európában hozzájárul a politikai és katonai együttműködés bővítéséhez és elmélyítéséhez. A kibővített PfP-együttműködés a lehetőségek széles körét öleli fel nemcsak katonai téren, hanem a védelemmel kapcsolatos tágabb területeken is. Finnország a Partnerség a Békéért programban találta meg a lehetőséget, hogy a lehető legjobban kiválaszthassa az ország stratégiai céljainak megfelelő együttműködési formát.

2 A finn közvélemény-kutatási adatok szerint 1996 és 2007 között a NATO tagságot elutasító szavazók aránya 80%-ról 56%-ra csökkent.

3 Finn Biztonság-, és Védelempolitikai Stratégia 2009
<http://www.vnk.fi/julkaisukansio/2009/j11-turvallisuus-j12-sakerhets-j13-finnish/pdf/en.pdf>
letöltési idő: 2009. 07. 02 13:27

Az ország a jövőben is részt kíván venni a NATO által vezetett katonai válságkezelő műveletekben, valamint szorosabb együttműködésre törekszik a NATO-val különös tekintettel azokra a tervezés alatt levő műveletekre, amelyekhez csapatokat kíván felajánlani. Továbbá támogatja a stabilitás és a demokrácia megteremtését azokban az országokban és régiókban ahol a NATO-vezette műveletek zajlanak. Finnország támogatja a taposóaknak felhasználására, a vegyi és biológiai fegyverek visszaszorítására, illetve felszámolására irányuló kezdeményezéseket. Finnország az együttműködésben szerzett tapasztalatait felhasználja a Finn Védelmi Erő azon képességeinek minőségi javítására, amelyek szükségesek a nemzetközi válságkezelő műveletekhez.

Finnország esetleges NATO-tagságának hatása a nemzetközi kapcsolataira

Finnország esetleges NATO-tagságát az Európai Unió közös kül- és biztonságpolitikája fejlődésének kontextusában kell megítélni. Az EU és a NATO együttműködésének szorosabbá válásával jelentősen szűkült Finnország mozgástere, mert 2007 májusában egy NATO-tagország kérésére olyan határozat született, hogy egyetlen NATO-dokumentumot sem lehet megosztani a nem NATO-tagállamokkal.

A NATO-tagországoknak rendkívül fontos szerep jut az EU közös biztonságpolitikájában. A Lisszaboni Szerződés 27. cikkének 7. paragrafusa kimondja, hogy a tagállamok kötelesek segítséget nyújtani egymásnak, ha valamelyiküket támadás éri saját területén. Ugyanez a cikk egyértelműen fogalmazza meg a NATO-tagállamok kötelezettségeit is, és kimondja, hogy a szövegezés nem ellentétes a tagállamoknak NATO szerződés alapján a egymással szemben fennálló kötelezettségeivel.

Az Európai Unió közös kül- és biztonságpolitikája számos feladatot tárgyal a NATO-val párhuzamosan. A NATO-ban számos olyan kérdés kerül napirendre, amelyben az EU-nak is döntéseket kell hoznia. Jelenleg ilyen kérdés például Afganisztán, Koszovó, Szudán, Darfúr és a békefenntartás Afrikában, ezen kívül a fontos témák közé tartozik Oroszország és a Nyugat-Balkán helyzete. Ezekben a témákban rendszeresek a NATO és az EU tagállamai és szervezetei közötti konzultációk, azonban mindkét szervezet önállóan, egymástól függetlenül hoz döntéseket.

Finnország számára egy esetleges NATO-tagság közelebbi bilaterális viszonyt teremthet a tagországokkal. Jelenleg Finnország a saját elképzeléseit nem tudja érvényesíteni bizonyos kérdésekben, mert a NATO-tag EU-országok inkább egymással működnek együtt, mint egy nem NATO-tag országgal. A tagság Finnország számára konkrét együttműködést teremthet az Egyesült Államokkal, például a technológiák fejlesztésében. Ezenkívül még egy fontos finn szempont van: a jelenlegi jelentős hozzájárulás a NATO tevékenységeihez, nem jár együtt a döntéshozatalban való részvétellel.

Finnország jó viszonyt tart fenn a szomszédos országokkal. Az esetleges finn NATO-tagság változásokat hozhat ebben a viszonyban. A legfontosabb változás a finn–orosz kapcsolatokban következhet be, mert Oroszország folyamatosan ellenzi a vele szomszédos területeken a NATO kibővítését. Finnországnak azonban már vannak tapasztalatai az orosz álláspont megváltozásával kapcsolatban, hiszen az ország EU-tagsága kapcsán is merültek fel kételyek az orosz partnerekben. A két ország

kapcsolatát negatívan befolyásoló tényezőket sikerült mindkét fél részéről megnyugtatóan kezelni.

Természetesen Finnország esetleges NATO-tagsága új alapokra helyezheti kapcsolatait a balti országokkal is. S ezekkel az országokkal az 1990-es évektől kialakított jó kapcsolatokat újabb területekkel lehet bővíteni (például a védelmi együttműködést), hiszen a Baltikum országai NATO- és EU-tagországok is. Svédországgal fenntartott kapcsolataiban valószínűsíthetőleg jelentős változások nem fognak bekövetkezni.

Az ország külföldi megítélése azonban meg fog változni egy esetleges NATO-tagsággal, amely pozitív irányban befolyásolhatja az ország nemzetközi helyzetét, hiszen a szövetség egy politikai, katonai szervezet, amely a nyugati demokráciák kultúrájára épül. Az egyes országoktól a csatlakozás egy jelentős gazdasági, politikai, katonai konszenzuson alapuló döntést kíván meg.

Az esetleges NATO-tagság hatása a finn haderőre

Mindegyik NATO-tagország igyekszik megteremteni a nemzeti szuverenitása, a független döntéshozó képessége és a szövetségi kötelezettségei között az egyensúlyt. Finnország esetében – saját döntésének köszönhetően – egyre szélesedő skálán határozhatók meg azok a feladatok, amelyeket felvállal a NATO-val történő együttműködés keretében. A szövetségi elkötelezettség ellenzőinek legfőbb érve a védelmi költségvetés emelkedése, valamint a szövetségi tagság által megfogalmazott és kötelezően vállalt olyan jellegű feladatok, amelyekben jelenleg Finnország egyedül hozza meg döntéseit. Ugyanakkor a szövetség mellett érvelők gyakran hozzák fel példaként Norvégiát és Észtországot, ahol a szövetségi elkötelezettség az önálló védelmi képesség folyamatos fejlesztésével és a biztonság erősödésével járt együtt.⁴

Finnország lehetséges NATO-tagságával összefüggő rendkívül fontos kérdés az ország politikai mozgásszabadsága. A kölcsönösség elve alapján Finnország részt venne a biztonság és a stabilitás megteremtésében a szövetség keretein belül, összhangban a NATO-tagsági kötelezettségekkel, ugyanakkor az ország biztonsága kézzel fogható módon részét képezné a szövetség feladatainak. Amennyiben Finnországot egy külső katonai agresszió érné, szövetségi tagságából adódóan meg kellene kapnia minden segítséget a védelemhez. Természetesen Finnországnak törekednie kellene arra, hogy olyan támogatást, kapacitást kapjon a NATO-tól, amely képességeknek nincs teljesen a birtokában, vagy amely lényegi támogatást jelent a teljes védelem megszervezéséhez. A lehetséges tagság az ország számára azoknak a képességeknek, támogatásoknak a felhasználása is, amelyeket más országok birtokolnak.

Az esetleges NATO-tagság más előnyökkel is jár, hiszen mint tag részt vesz a NATO politikai tevékenységeiben is. Ennek azért van jelentősége, mert a szövetség egy-egy kérdésről politikai állásfoglalást is hoz. A politikai döntéshozatali eljárásban való részvétel pedig elősegítheti a finn politikai, katonai érdekek érvényesítését is,

---

⁴ Norvégiában jelentős katonai fejlesztéseket hajtottak végre, míg Észtországban a korábbi szovjet-orosz típusú hadsereget szervezték át NATO kompatibilis haderővé, ugyanakkor az észt hadsereg haditechnikai fejlesztése késik, a légtér-ellenőrzést más NATO-országok kötelékei látják el.

továbbá az országot esetlegesen fenyegető veszélyek megelőzését. Finnország esetleges tagsága révén, saját jogon mintegy 100–150 személy, főként hivatásos tiszt vehetne részt a NATO katonai szervezeteinek a munkájában.

A NATO védelmi tervezésében minden tagország közreműködik, mindegyik megteszi jelentését fegyveres erőinek nagyságáról. A nyilatkozatban az alábbi három kritérium alapján csoportosítják a védelmi erőket:

- A fegyveres erőknek mely részét különítették el a területvédelem részére a nemzeti határokon belül, vagy határokhoz közel eső területekre? Ezek az erők elérhetők és bevetethetők-e egy olyan válsághelyzetben, amely kollektív védelmet követel?
- A fegyveres erőknek mely része vethető be nemzetközi műveletekben az ország határain kívül?
- Mekkora létszámú nemzeti haderőt tud és hajlandó fenntartani összhangban a nemzeti stratégiával?

A gyakorlatban a csapatok létszáma és megfelelő ellátása nagy részben meghatározza a katonai műveletek sikerét. A NATO Védelmi Tervező Bizottsága mindig felkéri a tagállamokat, hogy a politikai döntéssel összhangban járuljanak hozzá a műveletekhez. Vannak olyan műveletek, amelyekben a kért hozzájárulás kompatibilis néhány tagország nemzeti céljával, így ezek az országok nagyobb mértékű felajánlásokat tesznek. A NATO igyekszik bátorítani a tagországokat, hogy minél nagyobb felajánlásokat tegyenek, főleg azokon a területeken, ahol a tervező bizottság által az elvártnál alacsonyabb szintű hozzájárulás érkezik.

Amennyiben Finnország csatlakozna a NATO-hoz, akkor a képesség-fejlesztés céljait már nem egyeztetnék vele, mint partnerországgal, hanem át kellene vennie a NATO védelmi tervezési eljárását. A Finn Védelmi Erő struktúrájára pedig már az aktuális, széleskörű védelemtervezési célok vonatkoznának, mint olyan fegyveres erőre, amelyet nemzetközi missziókban való részvétellel jelöltek ki.

A NATO titkársággal és a parancsnoksággal, valamint néhány NATO-tagállammal történt megbeszélés a kiindulópontja azoknak az elképzeléseknek, amelyek célja felmérni a NATO igényeit egy lehetséges tagság esetére. Tekintettel arra, hogy Finnország 1956 óta részt vesz a különböző békefenntartó missziókban, így az ország számára különösen fontos a hozzájárulás a NATO által vezetett műveletekhez. A finnek szempontjából az esetleges NATO-tagsággal kötelezően felajánlott békefenntartó csapatok létszámának el kellene érnie a 6000 főt, ez azonban ellentétes a jelenleg is érvényben levő békefenntartásról szóló törvényrendeletével.⁵ Ezenkívül a NATO által elvárt kontingensnek folyamatos készenlétre kellene berendezkedni. Ez nemcsak anyagilag terheli meg a társadalmat, hanem politikai vitákat is generál, hiszen az ország határain belül is folyamatos készenlétben kell tartani a hadsereg egy jelentős részét.

Finnország jelenleg is részt vesz a NATO által vezetett békefenntartó műveletekben, azonban mint nem NATO-tagállam saját maga dönt a támogatás mértékéről a csa-

5 Békefenntartásról szóló törvény: <http://www.defmin.fi/index.phtml?l=en&s=186>
Letöltési idő: 2008-09-12 20:52, a törvény hatályos rendelkezései alapján a finn Védelmi Erő tagjai ENSZ vagy EBESZ mandátumon alapuló humanitárius és békefenntartó műveletekben vehetnek részt, maximum egyszerre 1200 fővel.

patai által végrehajtott feladatokról. A jelenleg hatályos politikai döntések és törvények alapján Finnország a következő területeken tud hozzájárulni a műveletek sikeréhez: civil-katonai együttműködés, felderítés, vegyi, biológiai, nukleáris anyagok kezelése.

Tekintettel arra, hogy a Finn Védelmi Erő parancsnoki struktúrája, főként a légi-erő és a haditengerészeté nem teljesen NATO-kompatibilis, így változtatni kellene rajta. Ezenkívül Finnországnak a NATO mintegy 1200 szabványának nagy részét is át kellene vennie, mert jelenleg csak kb. 30 szabványt vett át. A korábbi tagjelölt országok felvételi kérelmük benyújtásától kezdve fokozatosan vették át a szabványokat, csatlakozásukkal egy időben körülbelül 500–700 db szabványt honosítottak. Finnország számára ez hatalmas munkát jelent, azonban a szabványok nélkül nem lehet teljesen NATO-kompatibilissé tenni a Finn Védelmi Erőt.

Finnország a nyugati demokráciákkal összehasonlítva jelentős, a teljes tartalékos állománnyal együtt mintegy 350 000 fős sorozott hadsereget tart fenn. Ennek az indoka egy lehetséges katonai fenyegetés, amit a Biztonság- és Védelempolitikai Stratégia, valamint a kapcsolódó dokumentumok alapján leginkább keletről várnak. Az esetleges NATO-tagság csökkenthetné a fenntartott haderő nagyságát és a hadsereg fenntartási és beruházási költségeit is. A finn kormány igyekszik folyamatosan tájékoztatni a közvéleményt és megindokolni a védelmi költségek növekedését, azonban hosszútávon egyre nehezebb lesz fenntartani egy előregedő társadalomban egy drága modern hadsereget. Jelenleg Finnországban folyamatos a vita a hadsereg fenntartásáról, illetve a lehetséges átszervezéséről és az esetleges részbeni professzionális haderőre való áttéréssel. Az aktuális irányzat Európában a professzionális haderőre való áttérés, azonban a NATO-tagországok között is vannak olyan országok, amelyek fenntartották saját sorkötelezettségen alapuló rendszerüket.⁶ A tapasztalatok azonban nem egyértelműek abban a tekintetben, hogy a sorkötelezettségen vagy a professzionalizmuson alapuló hadsereg válik-e be egy-egy országnak. A válságkezelő műveletek igényelte hosszú távú elkötelezettség sok gyenge pontját mutatta meg a professzionális haderőknek az elmúlt időszakban.

Finnország a kezdetektől részt vesz a NATO-vezette válságreagáló műveletekben. Jelenleg is mintegy 600 finn katona szolgál Koszovóban és Afganisztánban. Az ország hozzájárulása a műveletekhez megfelel a NATO-tagországok átlagának.

A NATO Fenntartási és Ellátó Hivatala (NAMSA) foglalkozik a NATO-országok közös használatában levő eszközrendszerek logisztikai szolgáltatásának megszervezésével annak érdekében, hogy az anyagi készenlétet magasabb szintre emeljék, valamint javítsák a műveletek hatékonyságát. Ennek a szervezetnek, illetve a hozzátartozó bizottságoknak a munkájában a PFP-országok is részt vehetnek. Finnország vonatkozásában a szárazföldi, tengeri és légi szállítással, valamint a kommunikációval, távközléssel kapcsolatos kérdések állnak a középpontban. Az ország az 1990-es évek kezdete óta fejleszti nemzetközi kapcsolatait az ellátás biztonság területén. Finnország esetleges tagsága ebben a kérdésben is előrelépést jelentene, hiszen a szövetségi rendszer által biztosított lehetőségeket az ország is kihasználhatná. A NATO-országok folyamatosan napirenden tartják az ellátás biztonságával össze-

6 Ide tartozik például Görögország, Törökország, Norvégia

függő kérdéseket, azonban a szövetségen belül nem kell olyan magas fokú készenléti szintet fenntartani, mint egy nem szövetséges államnak. Ezen kívül Finnország nem tudja a számára fontos kérdéseket itt napirendre tűzni, hiszen a társult tagság nem jár a politikai döntéshozatalban való részvétellel. A védelmi ipar helyzetét itt szintén meg kell említeni, hiszen bizonyos eszközök beszerzése és beruházások megvalósítása a szövetségi rendszeren belül szintén hatékonyabban kivitelezhető. Finnország nem tudja képviseltetni magát a NAMSA döntéshozó testületében, így gyakorlatilag a számára fontos kérdésekről sem tud érdemben egyeztetni a szövetséges államokkal. Abban az esetben azonban, ha Finnország a szövetség tagjává válik, a finn védelmi ipar automatikusan meghívást kap a NAMSA által kiírt tenderekre, és a Finn Védelmi Erő is részesülhet a beszerzésekből, és az ország is csökkentheti egyes területeken a magas fokú készenléteket.

Finnország számára komoly kérdés, hogy a tagság vagy a partner státusz felel-e meg jobban a kül- és biztonságpolitikai céljainak. A válasz nem egyértelmű, hiszen az ország számára mindkettőnek vannak előnyei és hátrányai is, hogy az ország nem tud részt venni a NATO politikai döntéseiben, viszont a különböző NATO-vezette műveletekben való részvételtől maga dönt, mindez azonban azzal is jár, hogy a NATO-tagországok egymás közötti folyamatos konzultációjából kimarad. *A teljes jogú NATO-tagság az országnak azt az előnyt adja meg, hogy saját kül- és biztonságpolitikai céljait is képes érvényesíteni a szövetségen belül.* Hátrányai között azonban a korábbi részben említett NATO-szabványok rövid időn belüli átvétele, a finn törvények jelentős változtatása, valamint a légierő és a haditengerészet átszervezése áll.

Jelenleg a gazdasági világválságban sokszor a NATO-tagság elleni legfontosabb érv magának a tagságnak a költségvetésre gyakorolt hatása. Ebben természetesen szerepel a tagsági díj, a NATO parancsnoki struktúrákban dolgozó személyzet költsége, valamint a részvétel a NATO-műveletekben. 2006-ban a NATO teljes költségvetése 1,76 milliárd euró volt. Ebből a civil szervezeteire jutó költségek mintegy 181 milliárd, a katonai költségek 934 milliárd eurót tettek ki. A NATO-tagállamok által fizetett hozzájárulásokat a Világbank által közreadott GDP alapján számolják ki. Ebből egyértelműen látható, hogy Finnország tagsági költségei a GDP 1,2%-át jelentették volna, ami körülbelül 21 millió euró. Ezen kívül természetesen: a NATO parancsnokságokon dolgozó személyzet juttatásai, amelyek személyenként mintegy 120 000 euró évente, plusz az évenkénti hazai fizetés, amely teljes költségen számolva 18 millió eurót tesz ki, és a válságreagáló műveletek országra eső költségei. Finnország teljes jogú tagság és az ország költségvetésének mintegy 2%-át tenné ki évente, ami jelentős terhet róna a társadalomra és egyben vállalhatatlan a védelmi költségvetés számára, hiszen jelentős fejlesztéseket kellene elhalasztani.

Az elmúlt évekre is jellemző volt, hogy a NATO által vezetett válságreagáló műveletek költségei jelentős emelkedést mutattak. Finnország számára jelenleg a nemzetközi válságreagáló műveletekben való részvétel jelentős anyagi áldozatokkal jár, azonban itt nem számolhatók a légierő támogatásának extra költségei. Amennyiben az ország teljes jogú NATO-tagga válik, az NRF műveletekben (gazdasági építő feladatokban) való részvételt nem tagadhatja meg, ami újabb kiadásokat ró a védelmi költségvetésre. Természetesen a válságreagáló műveletekben résztvevő, a NATO elvárásainak megfelelő és számú szárazföldi haderő extra költségeivel is számolni kell.

A NATO célja, hogy a tagországok átlagosan bruttó hazai össztermékük mintegy 2%-át fordítsák védelmi költségvetésükre. Ezt a célt az elmúlt időszakban csak hat NATO-tagország tudta elérni vagy felülteljesíteni. Finnország az elmúlt időszakban GDP-jének mintegy 1,3%-át fordította védelmi költségvetésére. A jelentősebb részét ennek az összegnek beruházásokra és katonai know-how-ra fordította. Ebben a formában a finn társadalom és a politikai osztály minden tagja egyöntetűen fogadta el a védelmi költségek növekedését.

Finnország számára egy esetleges NATO-tagság lehetőségét több szempontból is vizsgálni kell. A jelenlegi finn törvények, az alkotmány, a nemzeti szuverenitás, a kötelező sorozáson alapuló honvédelem, a köztársaság elnök jelenlegi jogállása, a döntéshozói és döntés-előkészítő rendszer, valamint a hatályos kül- és biztonságpolitikai stratégia felülvizsgálatát, illetve változtatását igényli a döntés.

Az esetleges NATO-tagsággal kapcsolatos döntés előtt a Finn Alkotmány VIII. fejezetét kell megvizsgálni, hiszen ez rendelkezik az ország nemzetközi kapcsolatairól, illetve jelenleg a semlegességről. A NATO Alapokmányának viszont az V. és VIII. cikkét kell figyelembe venni, mert Finnország szuverenitása szempontjából ez a legfontosabb. Finnországban a döntést a kormány előterjesztése alapján a parlament hozza meg 2/3-os szavazati aránnyal és a köztársasági elnök jelenti be és írja alá a szövetséggel a megállapodást.

Az esetleges NATO-tagságról szóló döntés mindenképpen hatással lesz a NATO a Finnország és a Szovjetunió által kötött, az Aland-szigetekre vonatkozó megállapodásra is.⁷ A megállapodás tartalmazza, hogy az Aland-szigetre nem lehet katonai erőt telepíteni. Ezen kívül még további törvényeket⁸ és nemzetközi megállapodásokat⁹ is meg kellene vizsgálni ahhoz, hogy alkotmányosság szempontból is megfelelő döntést lehessen hozni.

* * *

Összefoglalva megállapítható, hogy Finnország és a NATO kapcsolata egy a kölcsönös együttműködésen és partnerségen alapuló kiegyensúlyozott viszony. Finnország számára a NATO-val fenntartott kapcsolata meghatározó az ország védelem- és biztonságpolitikája, illetve nemzetközi kapcsolatai szempontjából. Az elmúlt évtizedekben Finnország hozzájárulása a különböző békefenntartó missziókhoz és humanitárius akciókhoz növelte az ország és benne a Finn Védelmi Erő tekintélyét is. Ugyanakkor megállapítható az is, hogy a társadalom jelenleg rendkívül elutasító magatartást tanúsít ebben a kérdésben.

Finnország számára az évek óta tartó szakmai és társadalmi vita rendkívüli jelentőségű, hiszen egyes népszerű politikusok¹⁰ szerint az ország euro-atlanti integ-

7 Megállapodás Finnország és a Szovjetunió között az Aland szigetekről 24/1940, illetve 1/1922

8 Módosításra szoruló törvények: Védelmi Erőről szóló 551/2007 törvény, Területvédelemről szóló törvény, a Katonai szolgálatról szóló törvény, a Békefenntartásról szóló törvény és még számos a védelmi igazgatáshoz kapcsolódó törvény, illetve rendelkezés

9 Módosításra szoruló nemzetközi egyezmények pl.: Ottawai Egyezmény (1951), Brüsszeli Egyezmény (1994)

10 Lásd pl.: Marti Athisari volt köztársasági elnök megnyilatkozásait a témában

rációja csak a teljes jogú NATO-tagsággal lehet teljes. Az ellenzők tábora szerint azonban az ország nem adhatja fel teljesen vagy részben nemzeti szuverenitását egyetlen katonai szövetségért sem. Ennek az érvelésnek az alapja Finnország XX. századi történelmében keresendő.

Tanulmányomban bemutattam Finnország esetleges NATO-tagságával kapcsolatos főbb kérdéseket. Finnország XX. századi története során meghatározó jelentőségű volt azokhoz a nemzetközi szervezetekhez való csatlakozás, amelyek garantálhatták az ország szuverenitását és a nemzetközi kapcsolatainak fejlődését. Ugyanakkor a hidegháborús időszak lezárultával és az új biztonsági kihívások megjelenésével, valamint a volt szocialista országok csatlakozásával az Európai Unióhoz, majd a NATO-hoz, Finnországnak is új alapokra kellett helyeznie nemzetközi kapcsolatait. Az ország számára az egyik legjelentősebb kérdés az Oroszországgal és a régió országaival kialakított viszony volt. Természetesen Finnország csatlakozása az Európai Unióhoz is hozott változásokat nemzetközi kapcsolataiban. Mégis a legfőbb változást nemzetközi kapcsolataiban a NATO EAPC tagsága hozta, hiszen az ország egy teljesen új együttműködést alakított ki a katonai szövetséggel. Az együttműködés felvetett kérdéseket, amelyeket az ország igyekezett és ma is igyekszik megválaszolni. Dolgozatomban vázoltam az ország esetleges NATO csatlakozásával és a védelmi erővel kapcsolatos kérdések legfontosabb összefüggéseit. Itt is, mint a csatlakozással kapcsolatos más kérdésekben, az álláspontok nem teljesen egyezők. Azok a katonák és katonai szakemberek, akik részt vettek már a NATO-val közös munkában támogatják a tagságot, míg a védelmi szféra egyéb szervezeteiben megoszlanak a vélemények a kérdésről.

Finnország nemzetközi megítélését az esetleges NATO-tagság jelentősen meg fogja változtatni. Azonban ennek bekövetkeztéig még nagyon hosszú utat kell megtennie, és el kell fogadtatnia a társadalom többségével a korábbi védelmi és katonai hagyományok egy részének feladását is.

IRODALOMJEGYZÉK

1. NATO kézikönyv, HM Stratégiai Védelmi Kutató Hivatal, Budapest; NATO Információs és Sajtóiroda Brüsszel, 2001
2. Finn Biztonság- és Védelempolitikai Stratégia 2001 <http://www.defmin.fi/files/1149/InEnglish.pdf> letöltési idő: 2008-11-30 18: 23;
3. Finn Biztonság- és Védelempolitikai Stratégia 2004 http://www.defmin.fi/files/311/2574_2160_English_White_paper_2004_1_.pdf letöltési idő: 2008-11-30 18: 25
4. Finn Biztonság-, és Védelempolitikai Stratégia 2009 <http://www.vnk.fi/julkaisukansio/2009/j11-turvallisuus-j12-sakerhets-j13-finnish/pdf/en.pdf> letöltési idő: 2009. 07. 02 13: 27
5. From Protecting Some to Securing Many – NATO's Journey from a Military Alliance to a Security Manager <http://www.upi-fiaa.fi/en/publication/10/> letöltési idő: 2009. 07. 16. 13: 02
6. www.defmin.fi – www.formin.fi – www.upi-fiaa.fi – www.mil.fi